

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף מד עמוד ב

דינר של כסף - אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב, למאי נפקא מינה - לפדיון הבן.

תוספות מסכת בבא מציעא דף מד עמוד ב

אחד מכ"ה בדינר זהב - קשה לר"ת איך היה בימיהם שהיה זהב יקר כל כך שדינר זהב היה שווה כ"ה דינר של כסף ועתה בזמן הזה זקוק זהב שווה לכל היותר י"ב זקוקין כסף ואור"ת דדינר זהב היה שוקל ב' דינרי כסף לפי שהזהב כבד מכסף וגם דינר זהב היה עב משל כסף דאמר באלו טריפות (חולין דף נה:): נשתייר הימנו כעובי דינר זהב וכן פרק עושין פסין (עירובין דף יט.) ופרק בתרא דחגיגה (דף כז.) מה מזבח שאין בעוביו אלא דינר זהב משמע דדינר זהב לא היה עוביו שווה לשל כסף והיה בעוביו ובמשקלו שווה כ"ה דינר של כסף ואין להאריך כאן יותר בזה.

תוספות מסכת בכורות דף נ עמוד א

דמזדבנא בעשרים וחמש זוז - והכי נמי אמר בריש הזהב (ב"מ מד:): דדינר של כסף הוא אחד מעשרים וחמשה בדינר של זהב וכן מוכח בפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק לו.) גבי שנים הראשונים דינרי זהב ובפרק כל הנשבעין (שבועות דף מד: ושם) גבי התקבלתי ממך דינר זהב ויש לתמוה דעכשיו אין זקוק של זהב שווה יותר מעשרה זקוקים של כסף לכל היותר ואיך נשתנה כל כך שער הזהב והכסף דבימי חכמי הגמרא היה שווה של זהב עשרים וחמש של כסף ונראה לר"ת דדינר זהב משקלו כפליים של כסף ולא כפירוש הקונטרס דלעיל דמשמע מתוך דבריו שהם שוים כדפירשתי לעיל ובפרק אלו טריפות (חולין דף נה:): נמי משמע שהיה עוביו של דינר זהב משונה מדינר של כסף מדנקט ואם נשתייר בו כעובי דינר של זהב כשירה ושמע מינה כפליים בשל כסף היה ולפיכך שווה מהם כ"ה אבל משקל כמשקל אינו שווה אלא י"ב וגם במדרש מוכיח שהסלע של זהב אינו אלא י"ב סלעים של כסף דבספר שמואל (ב' כד) כתיב גבי גורן ארוונה [היבוס] שקנאה בכסף חמשים שקלים ובד"ה (א' כא) כתיב שקלי כסף שש מאות ומפרש במדרש דהכי פירושא דקרא דשמואל כסף שש מאות שקלים דהיינו חמשים שקלים של זהב וקרא דדברי הימים ה"פ שקלי זהב חמשים דהיינו שש מאות שקלים של כסף ובפרק בתרא דזבחים (דף קטז:): מפרש בענין אחר שגבה מכל שבט ושבת חמשים שהם בין כולם שש מאות ולפי מה שפירש דינר של זהב שוקל שנים כשל כסף לפי חשבון זה דינר של זהב בכ"ד של כסף והאי דטפי הכא דינר דקאמר בעשרים וחמש אומר ר"ת דהאי זוז המותר להכרע הוא תדע מדקאמר הכא דל זוזא ושתותא דהיינו חמשה זוזים אמאי נקט כה"ג הוה ליה למימר דל חומשא דחמשה זוזי הוא חומשא של עשרים וחמש אלא לפי שאותו זוז היתר הוא להכרע חשיב ליה באנפי נפשיה וזהו נמי שיעורא של הכרע למחצית השקל למאן דאמר בשקלים שנותנים למחצית השקל חצי מעה ומחצית השקל הוא שני דינר והדינר שש מעה כסף הרי כ"ד חצאי מעה ואף על גב דאיכא למ"ד התם שקלבו מוחצית השקל הוא מעה מודה בהכרע דינר זהב שהוא דינר כסף והא דאמר בסמוך גבי בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף שאין נותנין אלא פונדיון אחד ואותו פונדיון קולבון לפרוטרוט דמשמע דאין ההכרע עולה יותר לאו דוקא נקט לשון קולבון דאינו אלא להשוות השנים שיהא סלע ופונדיון למ"ט שנים של יובל שחסר מהם פונדיון אחד ושמה כשנותן חמשים שקל ביחד אז אינו נותן פונדיון ולא שייך שם הכרע דהוי כעין מקח וממכר ולא שייך הכרעה אלא כשמחליפין מעות לשולחני ומה שפירש דהכרע של דינר זהב כפי חשבון הכרע של חצי מעה למחצית השקל ואף על גב דאשכחן בהמוכר הספינה (ב"ב דף פט.) גבי בשר דכששוקל י' ליטרא ביחד אין נותן לו כל כך הכרע כמו ששוקל כל ליטרא וליטרא בפני עצמה אין להשוות הבשר להכרע של כסף ומיהו קשה מאחין השותפין שפטורין מן הקולבון לקמן בפרק בתרא (דף נו:): דאע"ג שאם שוקל כל אחד בפני עצמו חייב (בקולבון) שני קולבונות לשני חצאי שקל השתא שהם יחד אין נותנין אלא קולבון אחד ויש לחלק בהכרעות והר"ר יהודה בר נתן פי' בפרק הזהב (ב"מ דף מד:): שאותו דינר הוא להכרעות המטבעות ושכר בעלי המטבע שמי שיש לו כסף כדי לעשות כ"ה דינר של כסף נותנין לבעל המטבע לטובעו ואין מחזיר לו אלא כ"ד של כסף.

תוספות מסכת שבועות דף מד עמוד ב

התקבלת מהן דינר זהב - משמע שהוא כ"ה דינר כסף וה"נ מוכח בהדיא בריש הזהב (ב"מ דף מד:): וקשה לר"ת דאיך נשתנה כל כך דעכשיו אין זקוק של זהב יותר מי' זקוקים של כסף ואומר ר"ת דדינר זהב עב משל כסף והיה שוקל כפליים וכן משמע באלו טריפות (חולין דף נה:): שהיה משונה בעביו מדנקט אם נשתייר כעובי דינר זהב גבי ניקב הטחול לפיכך שווה כ"ה שהזהב שווה י"ב של כסף כדמוכח באגדת שמואל דפריך קראי אהדדי דבספר שמואל (ב' כד) כתב גבי גורן ארוונה כסף חמשים שקלים ובדברי הימים (א' כא) כתיב שקלי זהב שש מאות ובפ' בתרא דזבחים (דף קטז: ושם) משני עלה שגבה מכל שבט נ' אבל במדרש משני שנתן לו שש מאות שקלי כסף שהם נ' של זהב וקרא דשמואל ה"פ כסף כל כך שהם נ' של זהב ודברי הימים שש מאות מכסף שהן נ' שקלים זהב דהיינו י"ב חלקים ודינר היתר אור"ת שהיו נותנין אותו להכרע כדמוכח בפרק יש בכור (בכורות דף נ. ושם) גבי פדיון הבן דקאמר יהיב ליה דינר דמזבנן בכ"ה זוזי דל זוזא ושתותא והנך לפדיון הבן והשתא אמאי לא קאמר דל חומשא דזוזא ושתותא היינו חומשא אלא משום דהוא זוזא שלא היה אלא להכרע מזכיר אותו בפני עצמו וכן מוכיח בפ"ק דשקלים (דף ב.) דהכרע אחד מכ"ה דמפרש במתני' כמה הוא קולבון חמשים אומרים חצי מעה ומחצית השקל הוא י"ב מעות דשקל דקרא הוא סלע ומה שאמרו חכמים ליתן סלע ופונדיון לכל שנה לפודה בית זרע חומר שעורים שהוא פונדיון יותר על נ' שקלים הכתוב בקרא למ"ט שנים אותו פונדיון לא בא להכרע אלא נקט סלע ופונדיון משום דאי אפשר לצמצם ולומר סלע ופונדיון חסר משהו שלא היה עולה אותו חסרון יותר פחות משליש פרוטה.

ועיין תוד"ה נתן כתובות צט., אחד ב"מ מד:, גבה זבחים קטז:

שמאל ב פרק כד

(כד) ויאמר המלך אל אַרְוֹנָה לאַ כִּי קִנְוּ אֶקְנָה מֵאוֹתָךְ בְּמַחִיר וְלֹא אֶעֱלֶה לִיקְנוֹק אֶלְהִי עֲלֹת חֲנָם וַיִּקֶן דָּוִד אֶת הַגֶּרֶן וְאֶת הַבֶּקֶר בְּכֶסֶף שְׁקֵלִים חֲמִשִּׁים:

דברי הימים א פרק כא

(כד) ויאמר המלך דָּוִד לְאֶרְוֹן לֹא כִי קָנָה אֶקְנָה בְּכֶסֶף מֵלֹא כִי לֹא אֶשָּׂא אֲשֶׁר לְךָ לִיקְנוֹק וְהַעֲלֹת עֹלָה חֲנָם: (כה) וַיִּתֵּן דָּוִד לְאֶרְוֹן בְּמִקְוֹם שְׁקֵלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת:

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קטז עמוד ב

דתינא, כתוב אחד אומר: ויתן דוד לארנן במקום שקלי זהב משקל שש מאות וגו', וכתוב: ויקן דוד את הגרן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים, הא כיצד? גובה מכל שבט ושבת חמשים שהן ששת מאות;

מדרש שמאל (בובר) פרשה לב ד"ה [א] ויקן דוד

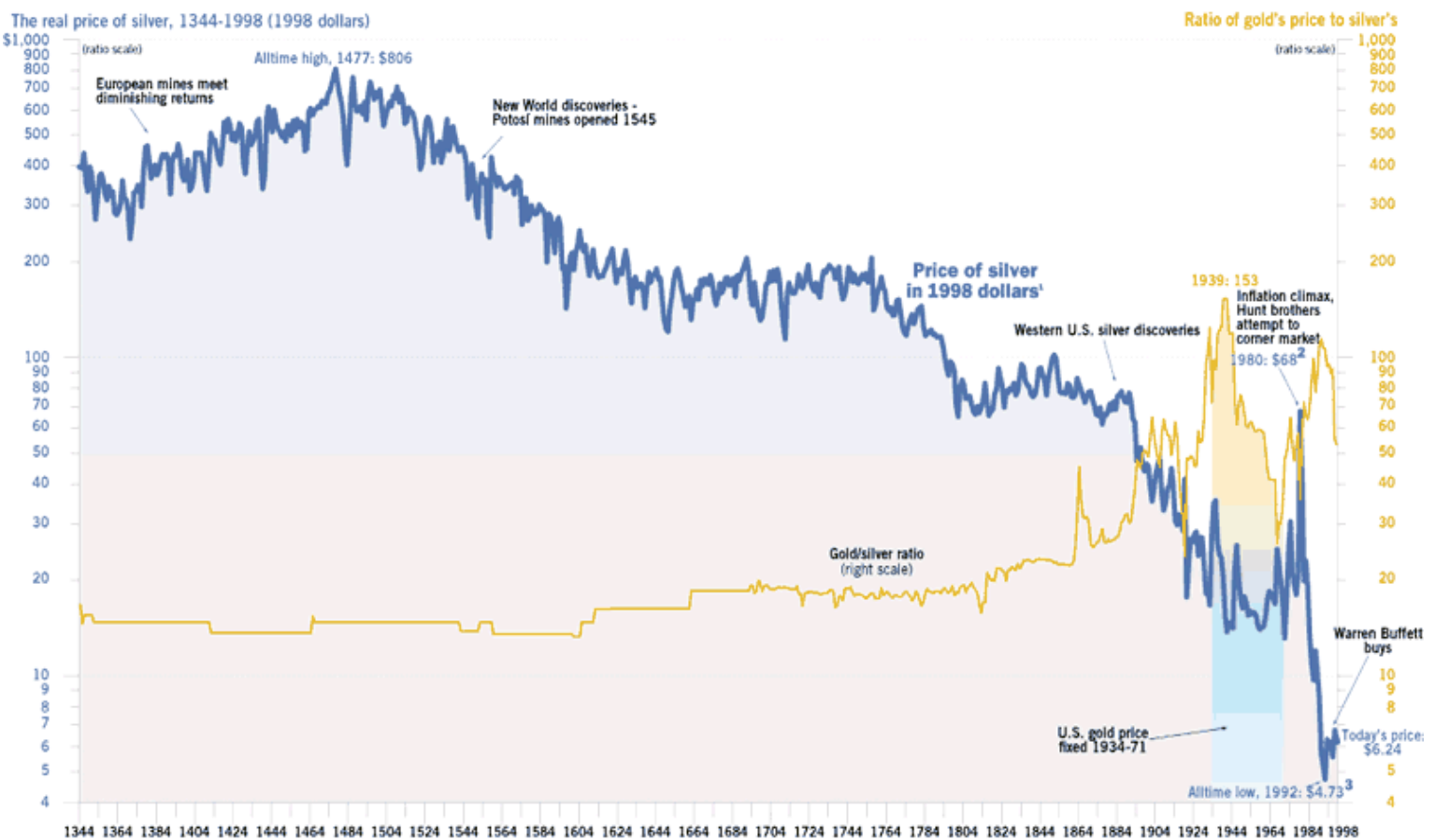
[א] ויקן דוד את הגורן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים (ש"ב כ"ד כ"ד), תני רבי שמעון בן יוחי כתוב אחד אומר ויקן דוד את הגורן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים, וכתוב אחד אומר ויתן דוד לארנן במקום שקלי זהב משקל שש מאות (דה"א כ"א כ"ה), אלא אמור מעתה חמשים שקלים מכל שבט ושבת, הרי שש מאות שקלים רבי אומר בשם אבא יוסי בן דרוסאי כתוב אחד אומר ויקן דוד את הגורן וגו', וכתוב אחד אומר ויתן דוד (לארנן) [לארנן] במקום וגו', אלא מקום המזבח בחמשים, ומקום הגורן בשש מאות שקל, אמר רבי אלעזר בן שמוע אנא לא שמעתה מפומיה דאבא, חברא שמעונה מפומיה דאבא, ויתן דוד לארנן וגו', אבל הבקר לעולה והמוריגים וכלי הבקר לעצים, בכסף שקלים חמשים.

משנת רבי אליעזר פרשה א עמוד 26

כיוצא בדב' את' אומ' כת' אחד אומ' כי אם אל המק' אש' יבחר יי אלהיכם מכל שבטיכם וכת' אחד אומ' כי אם במקום אש' יבחר יי באחד שבטיך, והכריע ויתן דוד לארנן במקום שקלי זהב משקל שש מאות. והלא לא נקנה אלא בחמשים, שנ' ויקן דוד את הגורן [ואת הבקר] בכסף שקלים חמשים, ומה ת"ל שש מאות, אלא שנתן דוד חמשים מכל שבט ושבת, ונמצא נתן משלו חמשים, בלבד שלשבת יהודה, נמצאו שני כתובים קיימין באחד, שבטיך ומכל שבטיכם.

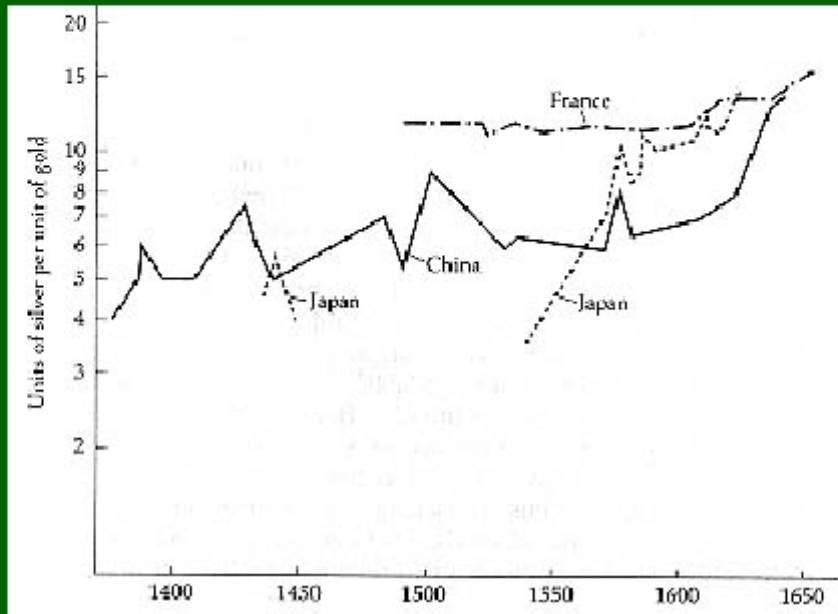
ילקוט שמעוני שמאל ב רמז קסה

ויקן דוד את הגורן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים כתוב אחד אומר שקלי זהב משקל שש מאות, וכתוב ויקן דוד וגו' בכסף שקלים חמשים הא כיצד, גבה מכל שבט ושבת חמשים שהם שש מאות. ר' אבא אומר משום אבא יוסי בן דוסתאי בקר ועצים ומקום המזבח בחמשים וכל הבית כלו בשש מאות. והא כתיב התם זהב והכא כסף, אלא גבה כסף בשש מאות שקלי זהב:

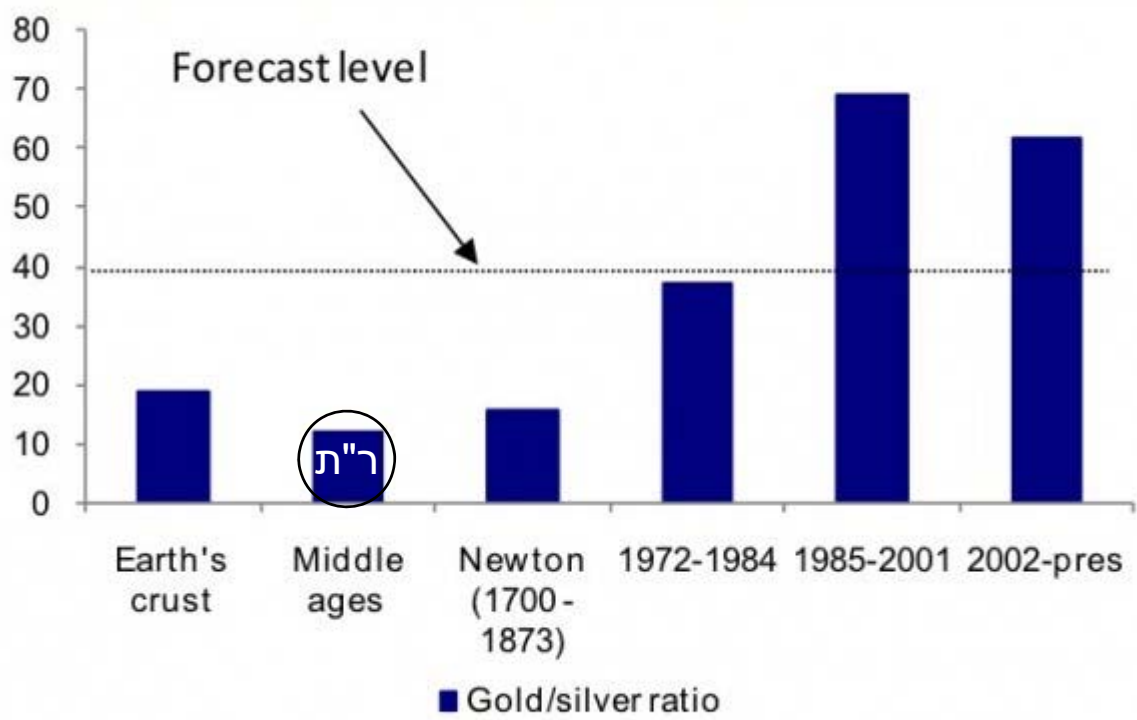

European and Asian Gold/Silver Exchange Ratios, 1400-1650

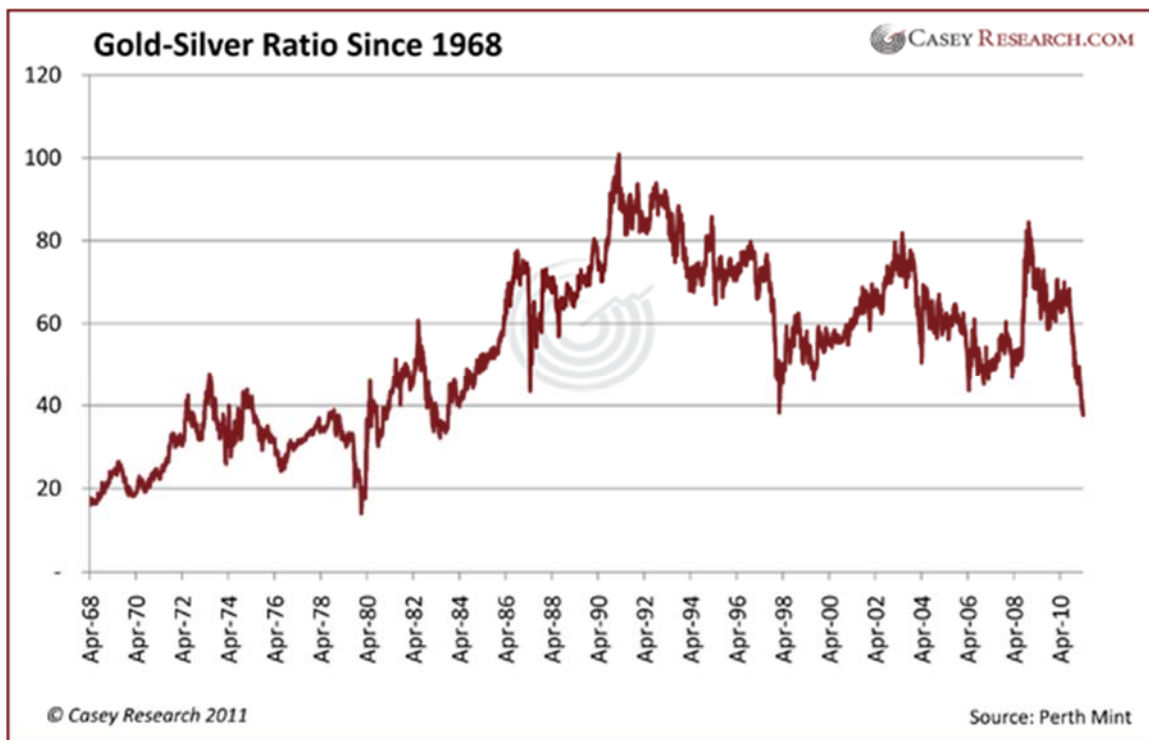
☛ The high value of silver in China created opportunities for arbitrage profit by sending silver to China

Figure 9: Gold/silver ratio in context

Source: Deutsche Bank

All Data Gold/Silver

High: 125.89 Low: 14.01 ▲ 55.06 139.56%

Last Close: 94.51

